

**FAKULTA
HUMANITNÍCH STUDIÍ**
Univerzita Karlova

Posudek na diplomovou práci

Dominiky Dvořákové

Výskyt sexuálního obtěžování studujících na českých vysokých školách v roce 2018 – porovnání s výzkumem z roku 2008,

(oponentský posudek)

Práce Dominiky Dvořákové se bezpochyby věnuje tématu, které nese velkou společenskou důležitost, což je evidentní i z míry a charakteru odporu, který téma genderovaně a sexuálně motivovaného obtěžování a násilí v české společnosti stále budí. Předností práce je také to, že navazuje na obdobný výzkum provedený týmem KGS v letech 2008-2009, a autorka tedy může v práci zachytit nejenom kvantifikovatelný výzkum podobného chování, ale na jemnější úrovni i potenciální zcitlivění vůči hranicím vztahu vyučující-studující, a obecně mocenskému rozměru genderových vztahů. Zároveň však skutečnost, že autorka využívá rámců již provedeného výzkumu, jakoby krotilo autorčinu výzkumnou kreativitu. Kromě samotné diskuze výsledků výzkumu se toto projevuje ve stavbě teoretické části. Autorka zde velmi pečlivě a přehledně představuje pojem sexuálního obtěžování, jeho vývoj, postupné rozšíření o genderový rozměr, a zvl. pak specifikum SO a genderově obtěžujícího chování v kontextu vzdělávacích institucí. Text těchto kapitol je uhlazený, bere v potaz základní literaturu i ji vztahuje k českému kontextu. To, co v této části postrádám, je samostatná diskuze a práce s teoretickými texty. Autorka nepředstavuje vlastní argument proč právě ty, které teoretizace SO považuje za relevantní, kde shledává nedostatky, kde nachází kontradikce apod. Podobně v textu postrádám formulování vztahu jednotlivých forem obtěžujícího jednání s genderovým řádem a jeho heteronormativním a transfobním uspořádáním.

Výsledkem je do velké míry deskriptivní text, který plně nevyužívá možnosti (nutnosti) nahlédnout na SO nikoliv jako „fakt“, ale jako fenomén jehož obrysy se definují právě skrze sociální interakce a diskurzivní vyjednávání moci a mocenských nerovností.

Představení vlastní diskuze s již dostupnou literaturou, vlastní uspořádání vědomostí a rozcházejících se konceptualizací byl jednak prostor, ve kterém se autorka nemusela držet linie již uskutečněného projektu. Zároveň představení schopnosti vést samostatnou diskuzi, teoretický/konceptuální dialog a formulovat argument je to jedno z hlavních hledisek hodnocení diplomových prací.

Design práce kombinuje extenzivní kvalitativní dotazníkový sběr (téměř 1000 navrácených dotazníků) s kvalitativním doplněním (otevřené otázky, komentář modelových situací zařazených do dotazníku). Tento kombinovaný design vyhovuje výzkumnému záměru. Nicméně zde musím podotknout, že jsem byla součástí původního výzkumného týmu a projektu, který tento design vypracoval, tudíž nejsem zcela neustrannou hodnotitelkou tohoto aspektu práce.

Stejně jako celá práce, i část, ve které autorka představuje a hodnotí výstupy výzkumu jsou velmi pečlivě a přehledně upraveny, autorka popisuje výsledky jednotlivých otázek, srovnává odpovědi žen a mužů a hodnotí jejich rozdíly. Práce je rozvedena mnohými tabulkami a vizualizacemi, které výborně pomáhají přehledně doložit autorčina zjištění. Nicméně v jejich diskuzi a analytickém hodnocení poněkud postrádám silnější autorčin hlas, který by nás provedl houští jednotlivostí a vyložil jasněji a přesvědčivěji autorčiny teze. Mám pocit, že bez toho je skvělá a pečlivá práce autorky upozaděna množstvím primárních dat.

Vyznění autorčiných interpretací do jisté míry znejasňují i její formulace. Např. str. 97-8:

*V rámci druhé hypotézy jsem předpokládala, že celkový podíl studentských **zkušeností se sexuální obtěžováním** bude dosahovat míry 70-80 %, což znamená, že od roku 2009 **nedošlo k žádné změně**. Jak již bylo uvedeno výše, u všech typů chování uvedených v otázce č. 1–16 (kromě otázky č. 3, kde je znatelný pokles výskytu) došlo k nárůstu zkušeností studujících s těmito projevy obtěžujícího chování. Ve většině případů byl procentuální rozdíl dvojnásobný, někde i trojnásobný. Pokud se však podíváme na celkový podíl studujících, kteří mají alespoň jednu zkušenost se sexuálním*

FAKULTA
HUMANITNÍCH STUDIÍ
Univerzita Karlova

obtěžováním ze strany vyučujících na českých vysokých školách, zjistíme, že od roku 2009 k žádné změně nedošlo.

Mohla by autorka u obhajoby diskutovat i následující tvrzení

Vidíme tedy, že oba výzkumy přinesly téměř shodné výsledky, co se týče celkového podílu studujících, kteří mají zkušenosti s obtěžujícím chováním ze strany vyučujících. Zároveň se ale ukázalo, že některé typy obtěžujícího chování, s nimiž se studující setkávají, jsou čtenější, což může být dle mého názoru způsobeno vyšším povědomím o této problematice (např. urážlivé chování kvůli tomu, že je člověk muž, či žena; zesměšňování těla či vzhledu studujících).

Objevuje se ale podobné zjemnění citlivosti na úrovni subjektivních definicí? Dále, autorka zároveň došla k závěru, že:

*Pokud však porovnáme výsledky obou českých výzkumů (viz příloha č. 3), tak zjistíme, že se **sexuálním nátlakem se setkala daleko více dotázaných než před devíti lety.** Tento nárůst může být způsoben dle mého názoru například tím, že studující mají větší povědomí o problematice sexuálního obtěžování nebo si více všímají hranic, které vymezují přijatelné chování mezi nimi a vyučujícími a citlivěji vnímají jejich překročení.*

Jak oba výsledky autorka vztahuje k sobě navzájem? Autorka zároveň konstatuje, že kromě jediné ze zkoumaných vysokých škol, žádná neposkytuje studujícím oficiální oporu o povaze profesionálního vztahu vyučujících a studujících, odkud pramení jejich povědomí o SO?

A jako poslední zamyšlení, pro účel obhajoby bych chtěla autorku požádat o diskuzi potenciálních limitů zvolené metodiky, tedy na jaké otázky, které považuje také za důležité při reflexi genderovaně motivovaného násilí, takto koncipovaný výzkum odpovédět nedokáže. Jak by dále mohla rozvinout analýzu výsledků, které ze srovnání obou výzkumů vyplynuly – a co z nich můžeme vyvozovat o genderové kultuře?

Celkově se jedná o velmi kvalitní práci, kterou doporučuji k obhajobě. Za největší slabinu práce považuji málo patrný analytický hlas autorky, a proto navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Praze, 10.2. 2019

K. Kolářová